

Школи дискурс-аналізу

дисципліна вільного вибору аспіранта зі спеціальності
035 Філологія
(перший курс, другий семестр)

ЗАГАЛЬНА ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ:

90 годин = 3 кредити

лекції – 20 годин

практичні – 10 годин

самостійна робота – 60 годин

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ: залік

ВИКЛАДАЧ

Потапенко Сергій Іванович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології, перекладу і філософії мови імені професора О.М. Мороховського КНЛУ.

ПРО КУРС

Дискурс-аналіз, що сформувався в останні кілька десятиліть, вивчає комунікативно-діяльнісний простір, надбудований над базовими рівнями мови – фонетичним, лексичним, граматичним.

Курс сприяє усвідомленню аспірантами способів аналізу значних за обсягом відрізків мовлення з урахуванням низки мовних, комунікативних та екстралінгвістичних чинників функціонування мови. У межах пропонованого курсу аспіранти опановують уміння аналізувати й зіставляти провідні школи дискурс-аналізу, а також встановлювати доцільність використання здобутків окремих із них або синтезувати їх надбання у межах предмета своєї наукової праці, її мети й завдань.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістові модулі:

✚ Предмет і теоретико-методологічні засади дисципліни «Школи дискурс-аналізу».

Організаційний модуль висвітлює предмет і теоретико-методологічні основи дисципліни «Школи дискурс-аналізу», визначає поняття дискурсу, дискурс-аналізу, дискурсознавства, дискурсології; розглядає етапи розвитку шкіл дискурс-аналізу і їх сучасне співіснування, пропонує їх поділ на лінгвістичні, комунікативні й екстралінгвістичні. У цьому руслі зіставляються поняття дискурсу й функціонального стилю; розглядаються критерії класифікації різновидів і жанрів дискурсу.

✚ Школи дискурс-аналізу лінгвістичного і комунікативного спрямування.

Модуль охоплює школи дискурс-аналізу лінгвістичного й комунікативного спрямування. До перших зараховано ранні дослідження зв'язності тексту й системно-функціональну лінгвістику М. Хелідея. Із-поміж шкіл дискурс-аналізу комунікативного спрямування розглядається теорія мовленнєвих актів; концепції «обличчя» і ввічливості; конверсаційний аналіз із його підходами до структурування діалогу з залученням суміжних пар і зміни ролей; риторичні й неориторичні школи.

✚ Школи дискурс-аналізу екстралінгвістичного спрямування.

Модуль формує уявлення про школи дискурс-аналізу екстралінгвістичного спрямування. Вони включають критичний дискурс-аналіз, який враховує взаємодію мови й ідеології в концепціях дискурсивної практики Н. Ферклау; соціокогнітивної (Т. ван Дейк) та соціоісторичної (Р. Водак) теорій; сочинської школи вивчення радянсько-комуністичного дискурсу. Школи семіотичного дискурс-аналізу охоплюють медійний аналіз; інтерпретують текст як опосередковану дію (Р. Сколон); мультимодальний аналіз. Із-поміж шкіл когнітивного дискурс-аналізу розглядаються когнітивне дослідження дискурсу з застосуванням вербальних протоколів (CODA – Т. Тенбринк).

✚ Зіставлення шкіл дискурс-аналізу.

Модуль, присвячений зіставленню шкіл дискурс-аналізу, доводить, що кожен наступний напрям поглиблює попередній, а школи екстралінгвістичного спрямування розвивають лінгвістичний і комунікативний напрями дослідження дискурсу.